

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Brugsestraat 112 (Zedelgem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018L5
December 2018 – Januari 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Tessa Van Esbroeck, Wouter Van Goidsenhoven, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie	10
1.3.1	Methode	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	10
1.3.4	Archeologische indicatoren	10
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	11
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	12
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	12
1.3.6.2	Geplande werken.....	13
1.4	Assessmentrapport.....	15
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	15
1.4.1.1	Landschappelijke situering	16
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	24
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	25
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	28
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	33
1.5	Synthese	36
2	Bibliografie.....	37

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	12
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	13
Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 11: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 15: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, opgemaakt door Pieter Claeissens, 1597 (bron: Kaartenhuis Burgge).	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	28
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	33

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	35

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....15

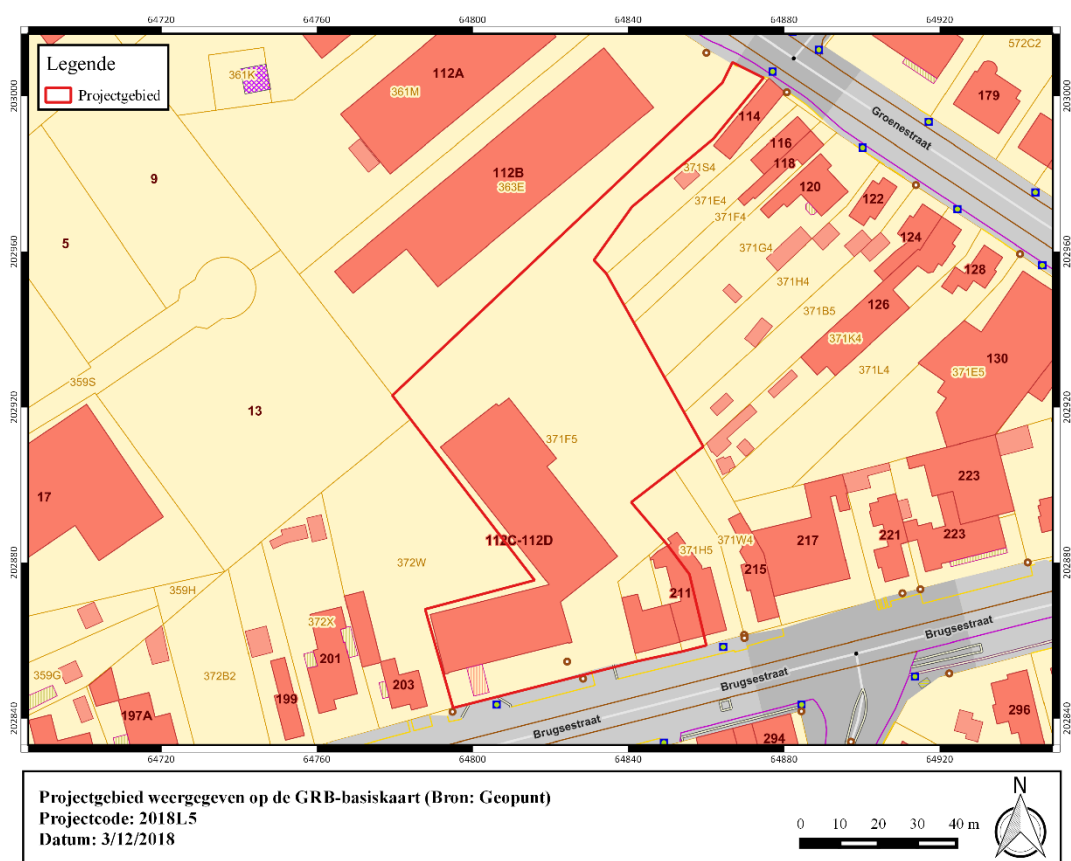
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

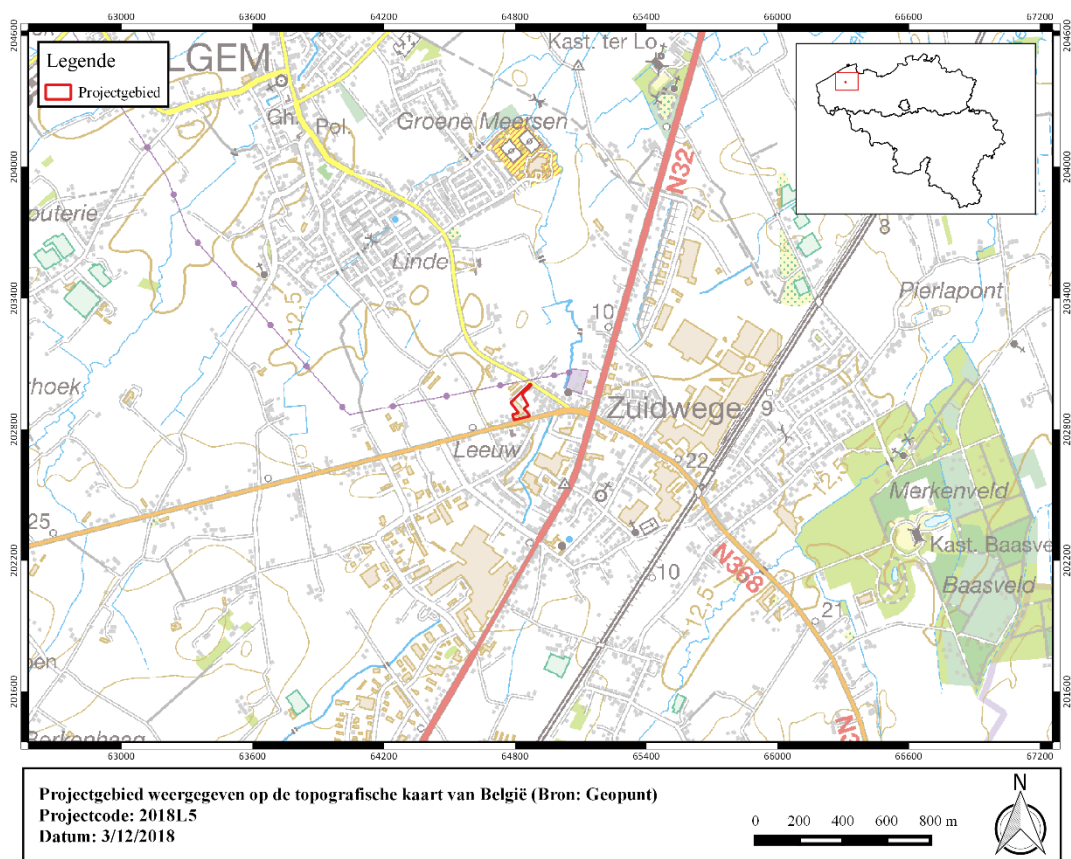
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Zedelgem
	Deelgemeente	/
	Postcode	8210
	Adres	Groenestraat 112D 8210 Zedelgem
	Toponiem	Brugsestraat 112
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 64709$ $Y_{\min} = 202832$ $X_{\max} = 64973$ $Y_{\max} = 203015$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Zedelgem, Afdeling 1, Sectie D, nr's 371f5, 371g5, 371y4 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als industriegebied, deels in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 6337 m² en de bodemingreep bedraagt 1423 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Aldi Zedelgem werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Heraldische kaart van het Brugse Vrije, Pieter Claeissens, 1598
- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

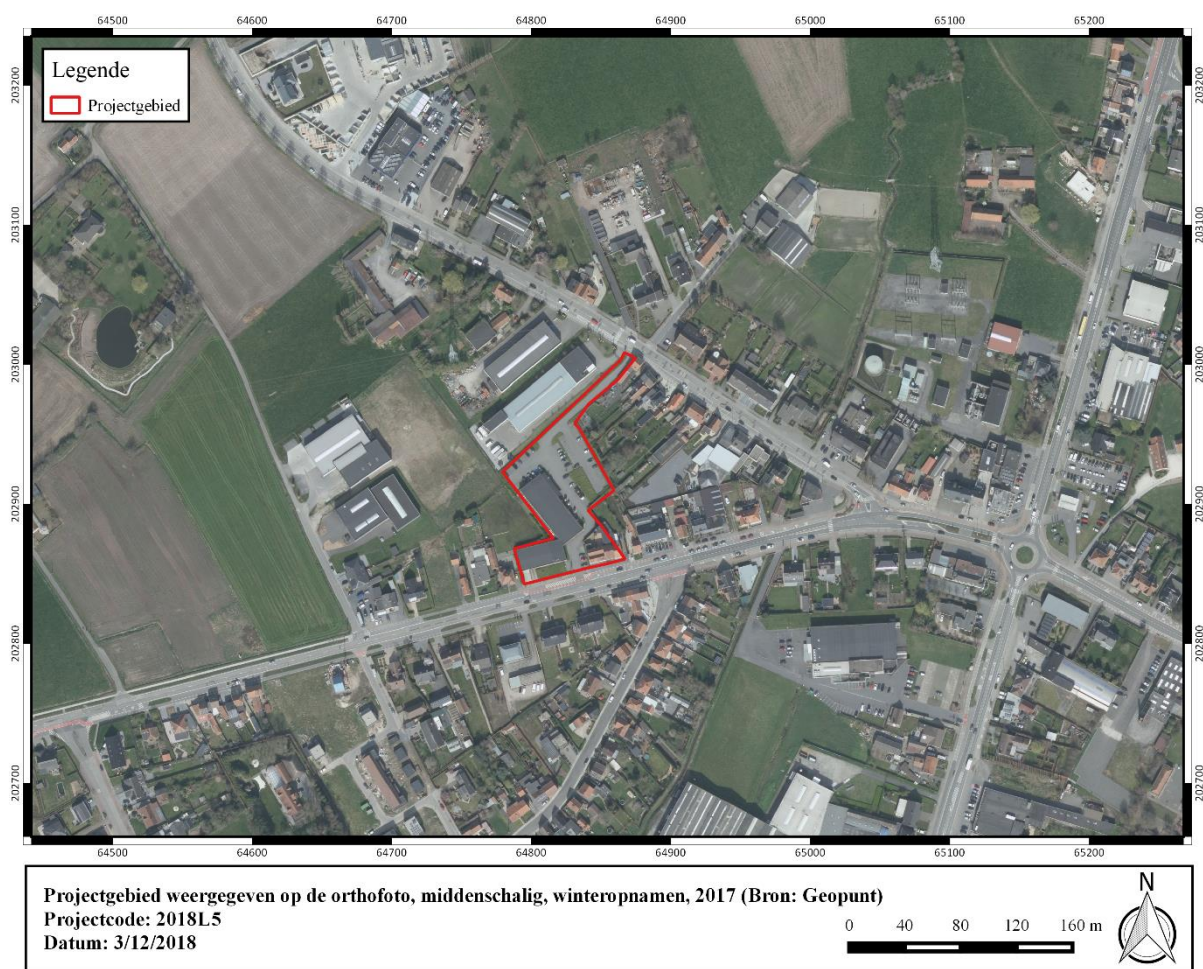
1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Zedelgem, in de provincie West-Vlaanderen. Zedelgem grenst ten noorden aan Zerkegem (Jabbeke), Snellegem (Jabbeke) en Sint-Andries (Brugge), ten oosten aan de deelgemeente Loppem, ten zuiden aan de deelgemeente Veldegem en ten westen aan de deelgemeente Aatrijke. De gemeente ligt op 11 km van Brugge en op 11 km van Torhout.

Het onderzoeksterrein grenst ten noordoosten aan de Groenestraat en ten zuiden aan de Bruggestraat.

Het plangebied is op 1,8 kilometer gelegen van het centrum van Zedelgem en 2,8 kilometer van het centrum van Veldegem.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 6337 m².

Op heden situeert zich ter hoogte van het onderzoeksterrein een bestaand winkelgebouw met bijhorende infrastructuur in de vorm van parkeergelegenheid en groenzone. In de zuidoostelijke hoek van het plangebied bevinden zich een aantal huizen met achterliggende tuinpercelen. Op heden is ca. 1787 m² van het terrein bebouwd. Bijkomend is het overgrote deel van de resterende zone verhard. Verspreid zijn een aantal vegetatieve stroken waar te nemen.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

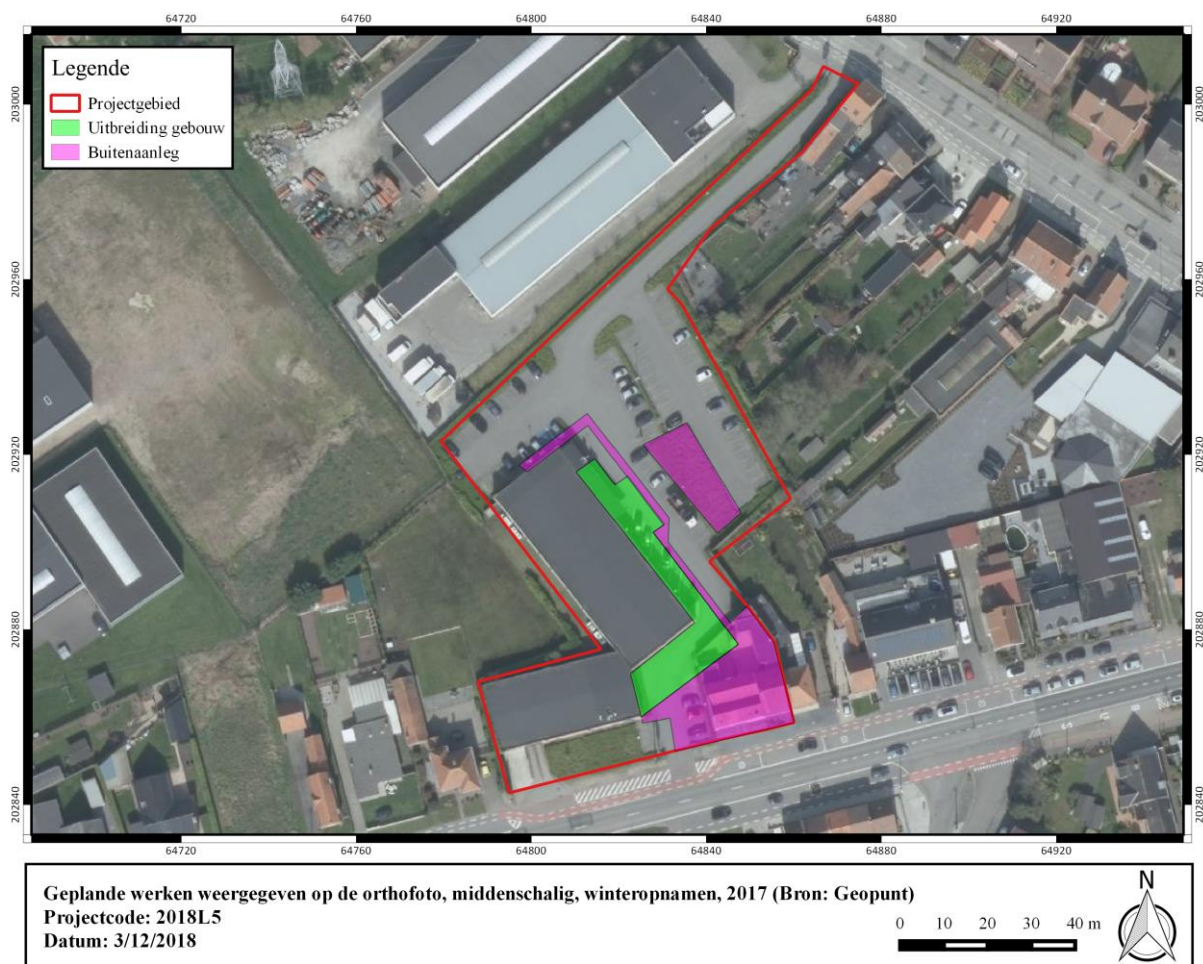
De opdrachtgever plant de uitbreiding van een bestaand winkelgebouw. De totale oppervlakte van deze uitbreiding bedraagt 513 m². Rondom deze uitbreiding wordt nieuwe rioleringsaanleg voorzien. In het kader van de werken worden twee woningen aangekocht (Brugsestraat 213 en 215). Deze worden in functie van de geplande ontwikkeling integraal gesloopt. Ter hoogte van deze gebouwen voorziet de opdrachtgever na de sloop de uitbreiding van de bestaande parkeergelegenheid. Ook centraal wordt er ter hoogte van een bestaande vegetatieve zone nieuwe verharding aangelegd in functie van parkinguitbreiding.

Het nieuwe gebouw zal worden ingericht door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte en een funderingsplaat van ca. 50 cm-mv. Voor de buitenaanleg (uitbreiding parkeerzone) dient een bodemingreep gerekend te worden tot ca. 50 cm-mv.

Uitbreiding winkelgebouw: 513 m²

Buitenaanleg (parkeergelegenheid en rioleringen): 910 m²

Totale oppervlakte bodemingrepen: 1423 m²

Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Pittem (Fm. Gentbrugge)
Quartair	Type 1: eolische afzetting Type 3: fluviatiele afzettingen
Bodemtypes	OB
Potentiële bodemerosie	Geen info
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	11,5 tot 12.8 m TAW
Hydrografie	Bekken van de Brugse polders (deelbekken Kerkebeek) Waterlopen: Moubek

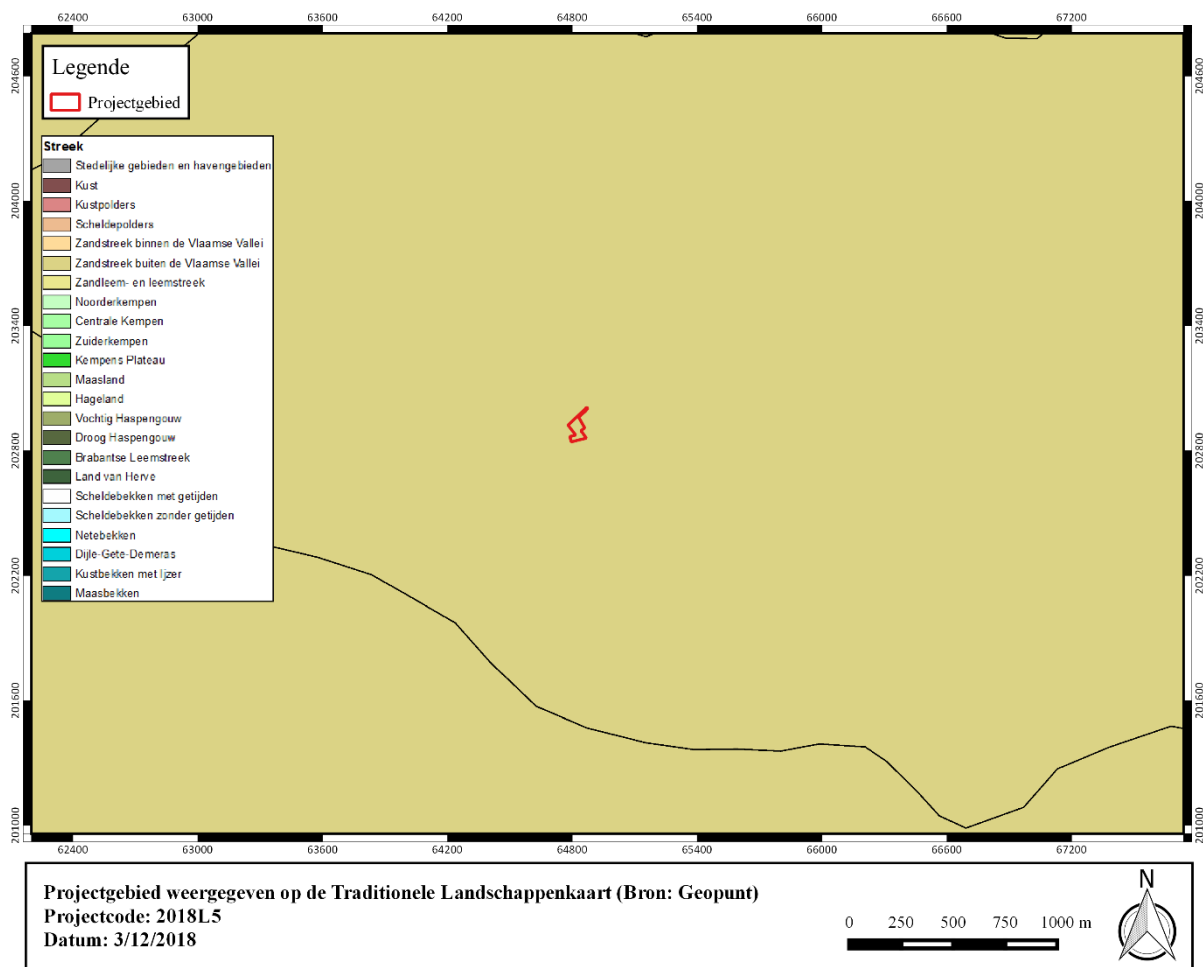

1.4.1.1 Landschappelijke situering

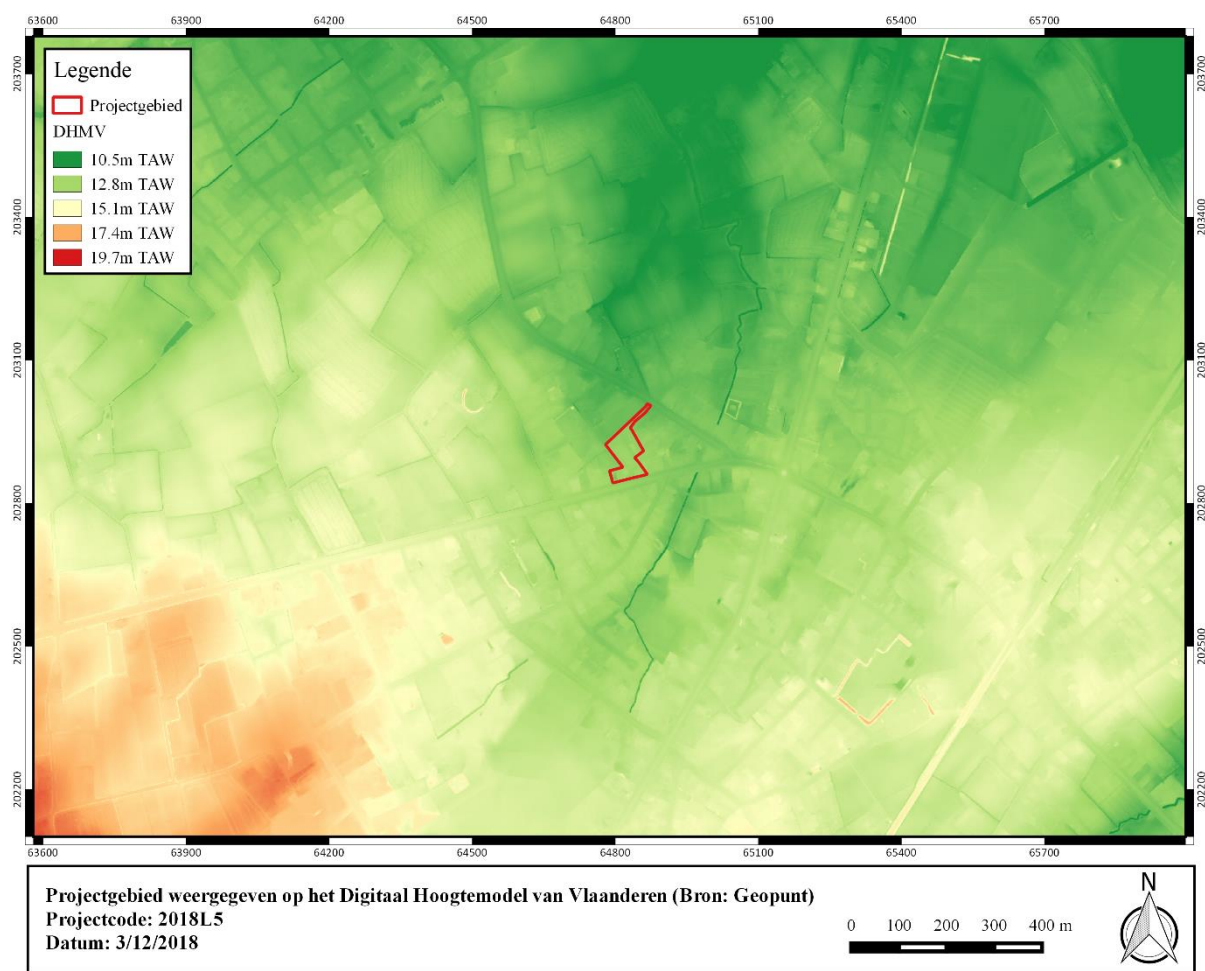
Het projectgebied is gelegen in de Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei.

Het plangebied situeert zich op een hoogte van 11.8-12.8 m TAW en helt licht af in zuidelijke richting. Het plangebied is gelegen op de uitloper van een getuigenheuvel, op de rand van het alluvium van de Moubeek.

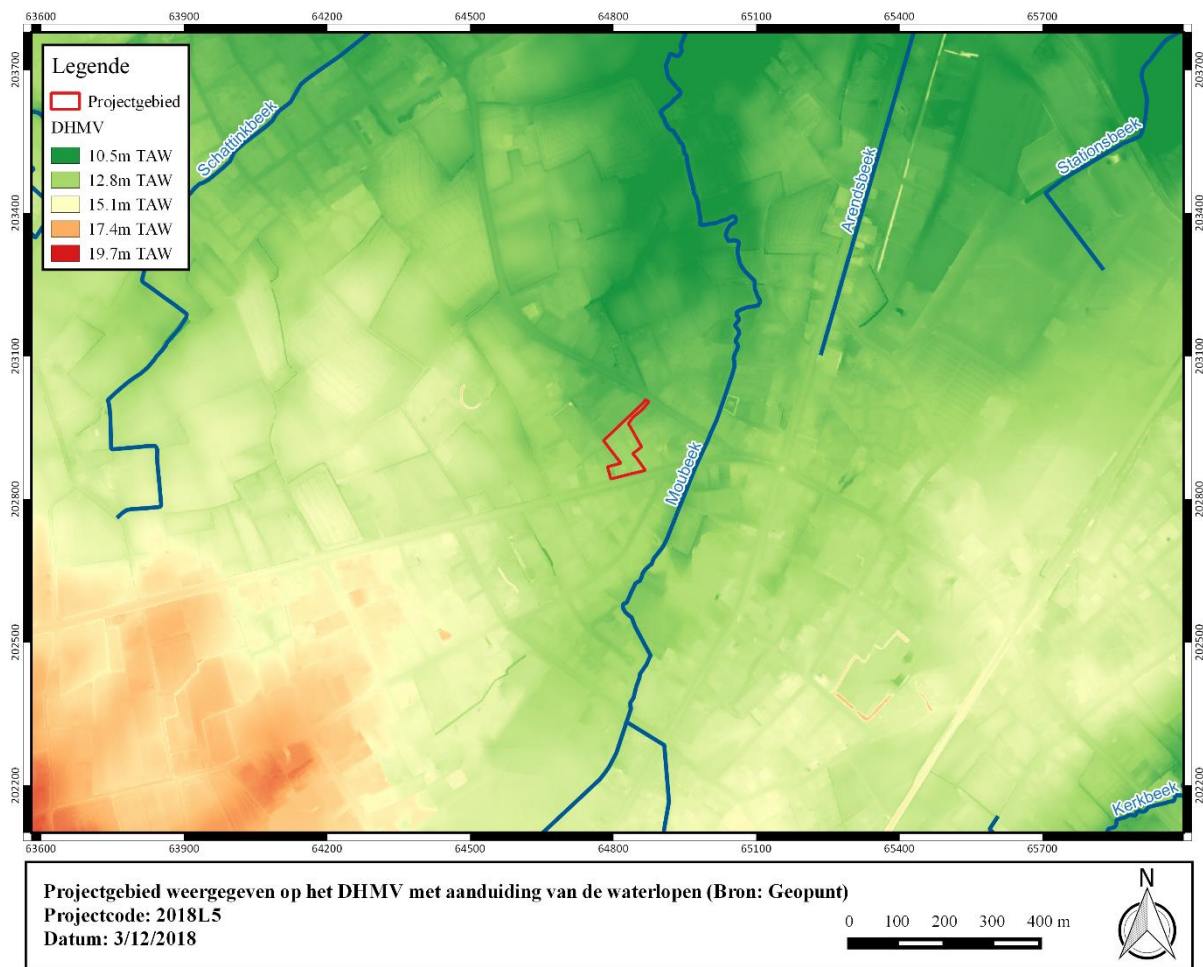
Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Bekken van de Brugse Polders, deelbekken Kerkebeek. Ten oosten van het projectgebied loopt de Moubeek.

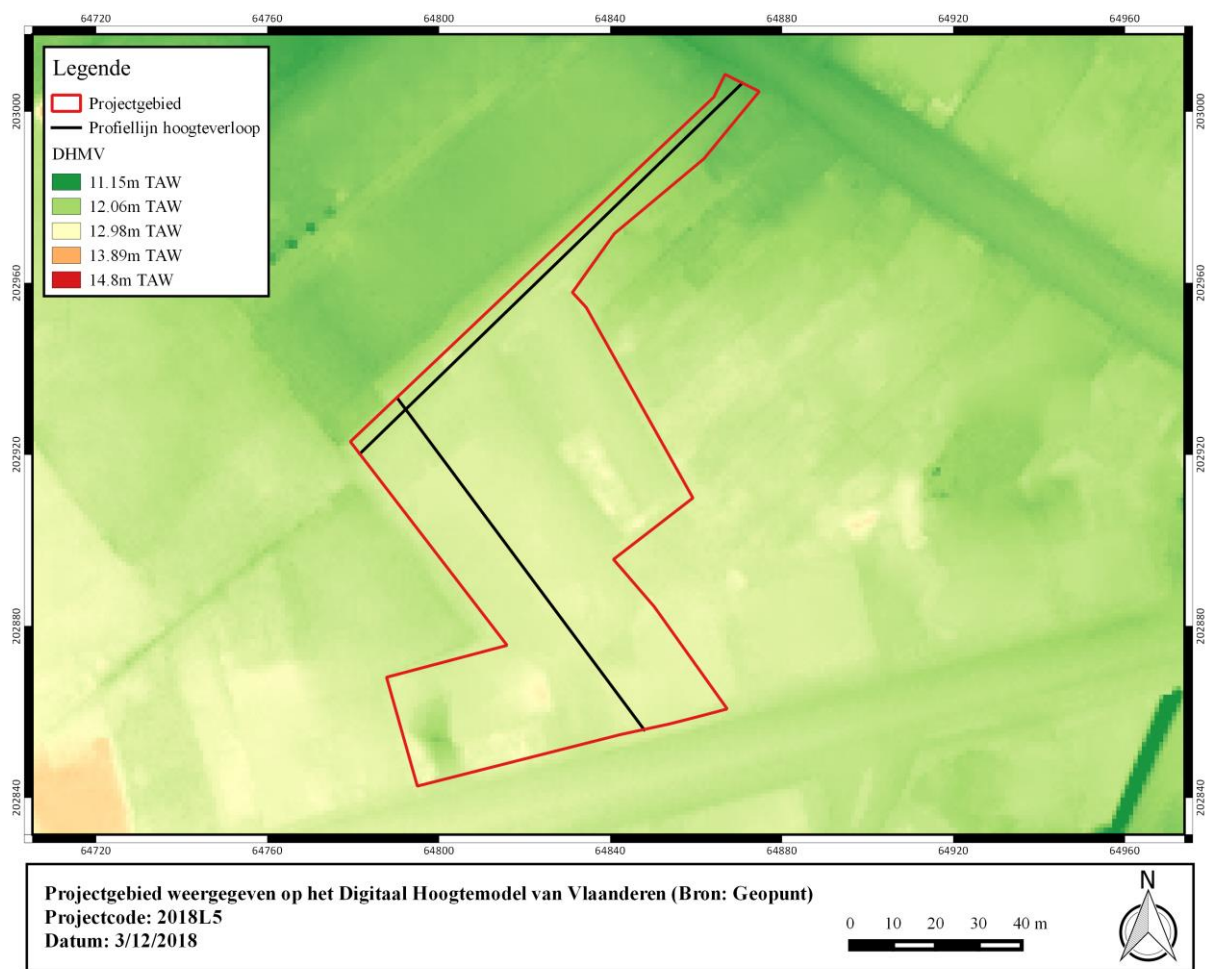
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

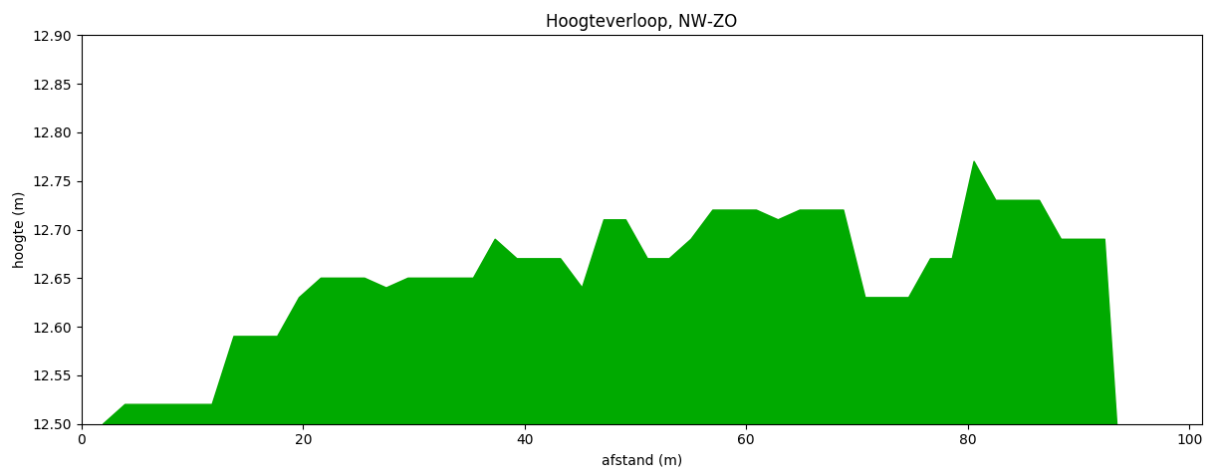
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

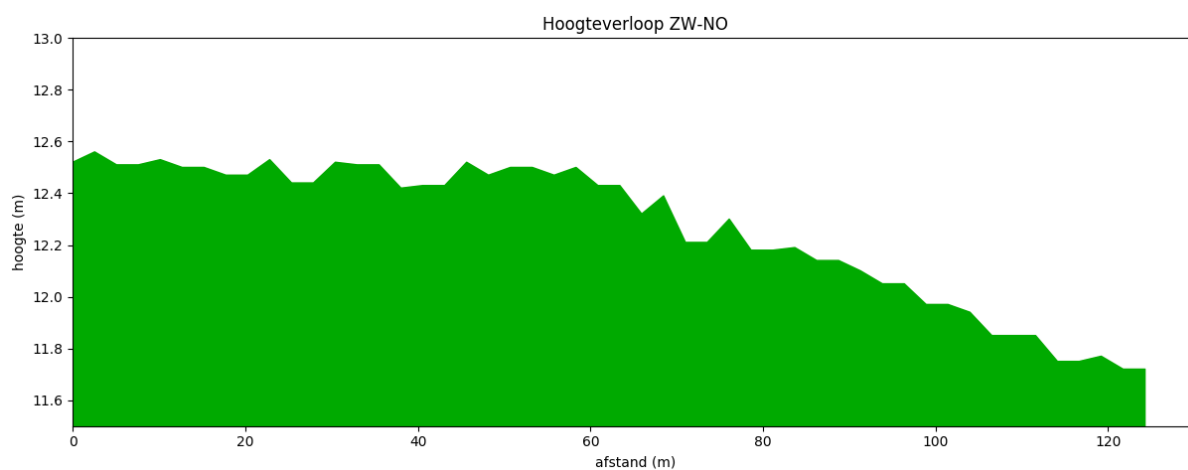
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHNV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

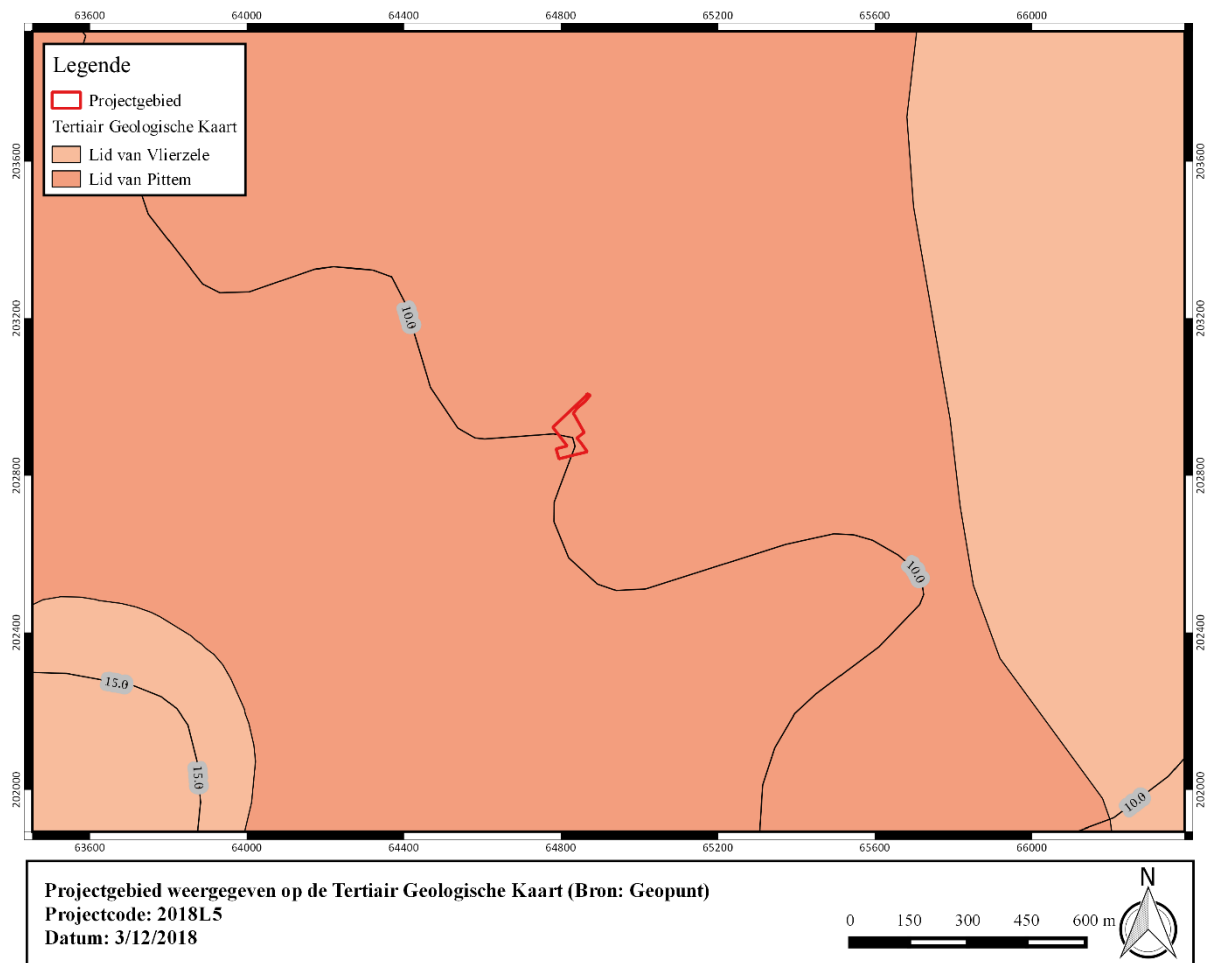

Figuur 11: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied bevindt zich in het **Lid van Pittem** (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

Het **Lid van Pittem** bestaat uit een afwisseling van dunne laagjes kleiig-zandig grof silt en glauconiethoudend kleiig-siltig fijn zand. De laminae zijn dikwijls gebioturbeerd. Er komen getijdegeulen voor in het sediment wat in de intertidale zone is afgezet. Plaatselijk komen zandsteenbanken met opalcement voor (veldstenen).

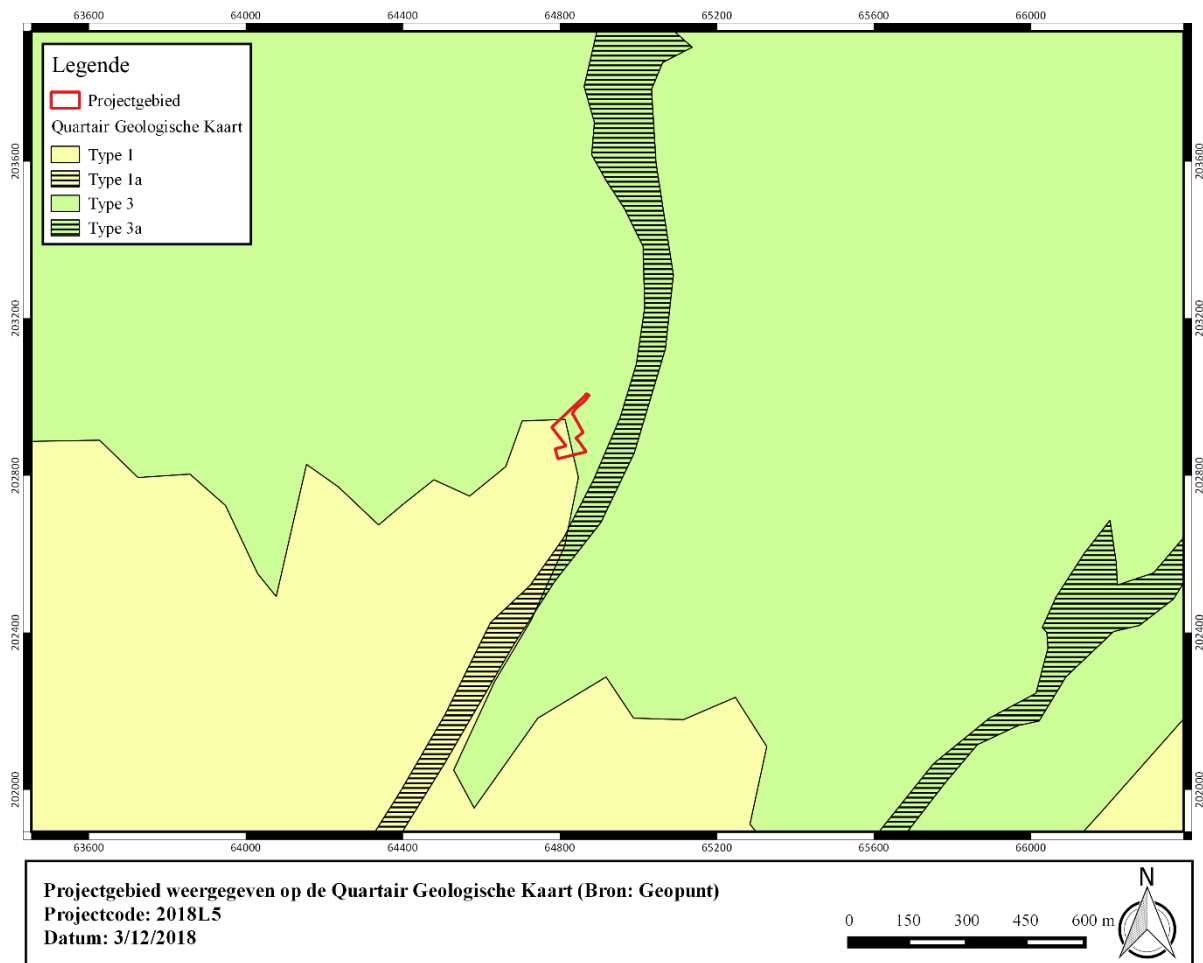
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviale afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

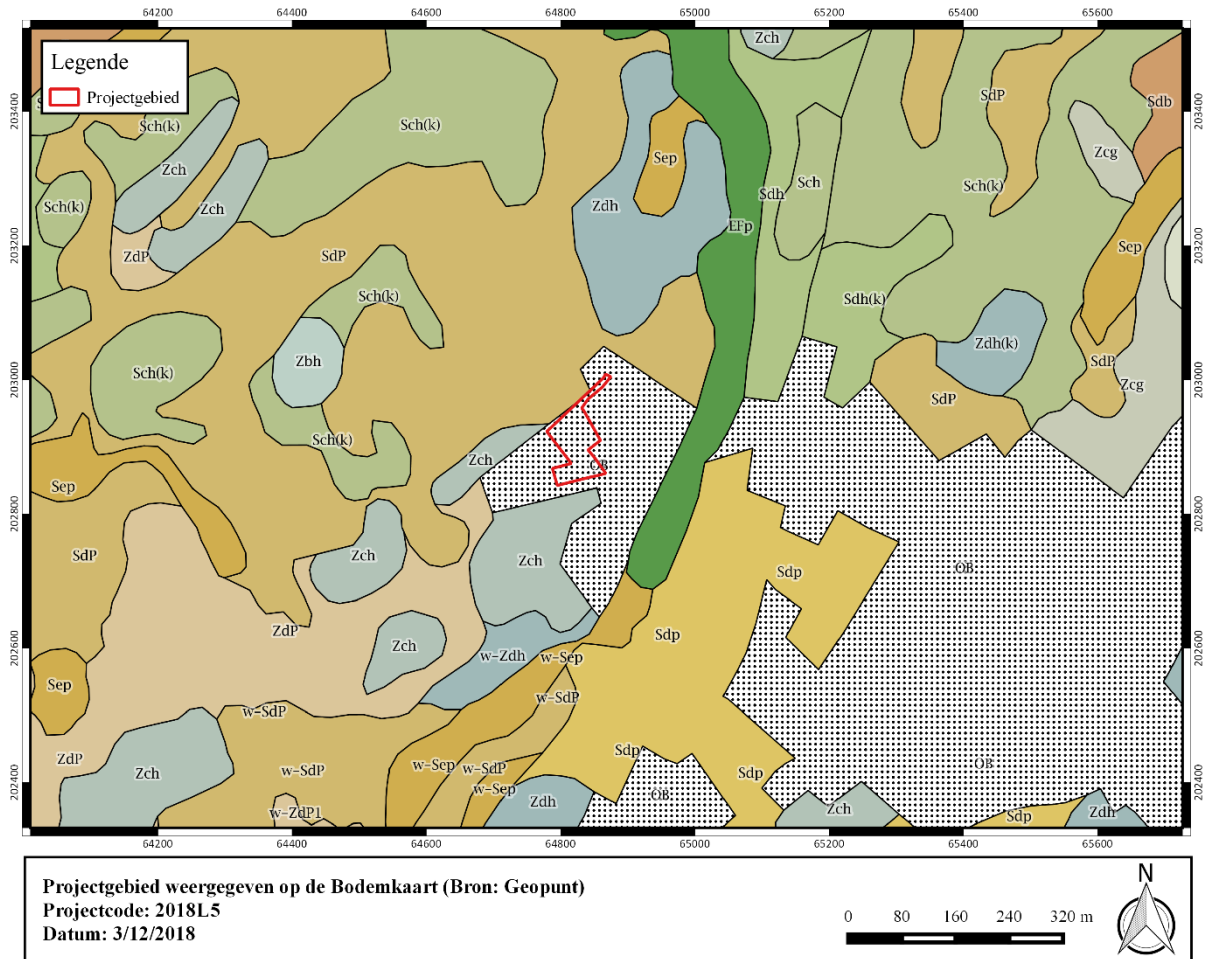

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Polygonen in de nabije omgeving indiceren een zandsediment met mogelijk bewaarde podzolbodems.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Archeologisch onderzoek wijst op oude menselijke aanwezigheid in de omgeving van Zedelgem. Bij een opgravingscampagne uit 1999 ter hoogte van het wachtebekken aan de Statiebeek (ca. 500 meter ten noordoosten van het plangebied) zijn lithische fragmenten uit de steentijd gelokaliseerd. Daarnaast wijzen tal van luchtfotografische indicatoren op de aanwezigheid van bronstijdgrafcirkels op het grondgebied van Zedelgem.

Bij voornoemde opgravingcampagne uit 1999 kwamen tevens Romeinse sporen aan het licht, het betreft verscheidene paalkuilen (vermoedelijk afkomstig van bijgebouwen), twee grachten en tal van aardewerkfragmenten.

Etymologisch doet de naam Zedelgem vermoeden dat het dorp zich ontwikkelde door landname van Frankische edelen gedurende de vroege middeleeuwen. Het voorkomen van akkertoponiemen versterkt deze veronderstelling. De eerste vermelding van Zedelgem is in 1089 als Sedelinghem.

De heerlijkheid Zedelgem is in het feodale stelsel een leen van het grafelijk leenhof van Brugge. Enkele kleinere delen van de parochie behoren tot het Land van Wijnendale (Torhout) en de heerlijkheid Den Houtschen te Loppem. De bewoning beperkt zich vermoedelijk tot het gebied tussen de Diksmuidse Heirweg in het noorden en de Moubeek in het zuiden. Alles ten noorden en ten zuiden daarvan bestond uit onontgonnen veldgebied.

Gedurende de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) had Zedelgem te lijden onder de oorlogssperikelen. Aan het eind van de 16^e eeuw was het platteland vaak nagenoeg volledig ontvolkt. Vanaf 1624 wordt het heidegebied ten zuiden van Zedelgem gebruikt voor het weiden van vee, het steken van turf en het snijden van gras tegen jaarlijkse betaling. Zowel binnen als buiten de dorpskern wordt Zedelgem gekenmerkt door verspreide, landelijke bebouwing. In de onmiddellijke omgeving van de dorpskern en de belangrijkste uitvalswegen is het land in cultuur gebracht. Verder daarbuiten wordt Zedelgem omgeven door bos- en heidegebied, dat vanaf het einde van de 18de eeuw ontgonnen wordt. Reeds in 1700 wordt er melding gemaakt van herberg Zuutweghe.

Gedurende WO I fungeert Zedelgem als een logistiek centrum voor de Duitse troepen. Goederen worden per trein aangevoerd naar Zedelgem en van daaruit verder verdeeld over het IJzerfront. Tussen de Groenestraat en de Dokter Adriaensstraat wordt een vliegveld aangelegd.³

³ Inventaris Onroerend Erfgoed

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije is langs de oude verbindingsweg tussen Brugge en Ieper een kleine woonkern te zien: "Zuutweghe". Verder is op deze kaart nog verspreide bebouwing langs de huidige Groenestraat te zien en een opvallende, omgrachte hoeve aan de linkerzijde van de huidige Hollevoordestraat.

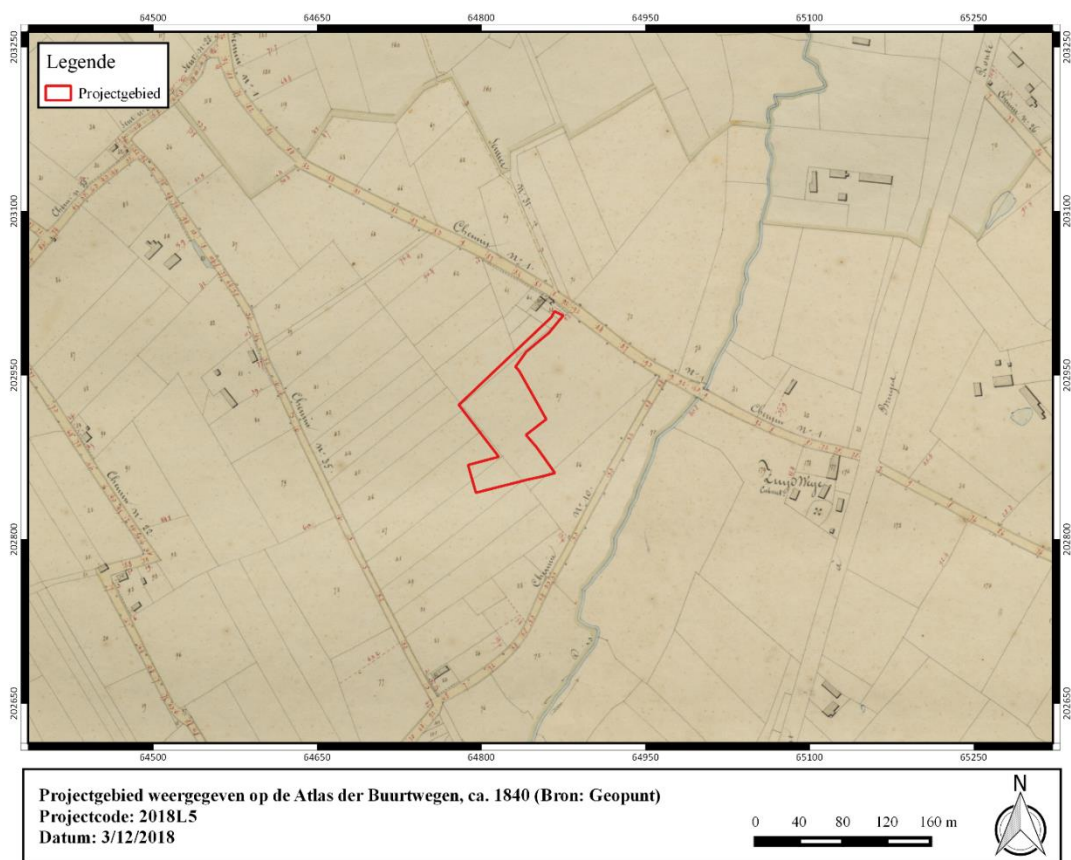
Figuur 15: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, opgemaakt door Pieter Claeissens, 1597 (bron: Kaartenhuis Burgge).

De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer binnen de contour van het projectgebied. Het verloop van de huidige Groenestraat en Margerhillestraat is reeds duidelijk waarneembaar. De Brugsestraat werd in 1854 aangelegd als een met eiken omzoomde weg. Het plangebied staat integraal gekarteerd als akkerland. Langsheen de oostzijde van het projectgebied loopt de Moubeek.

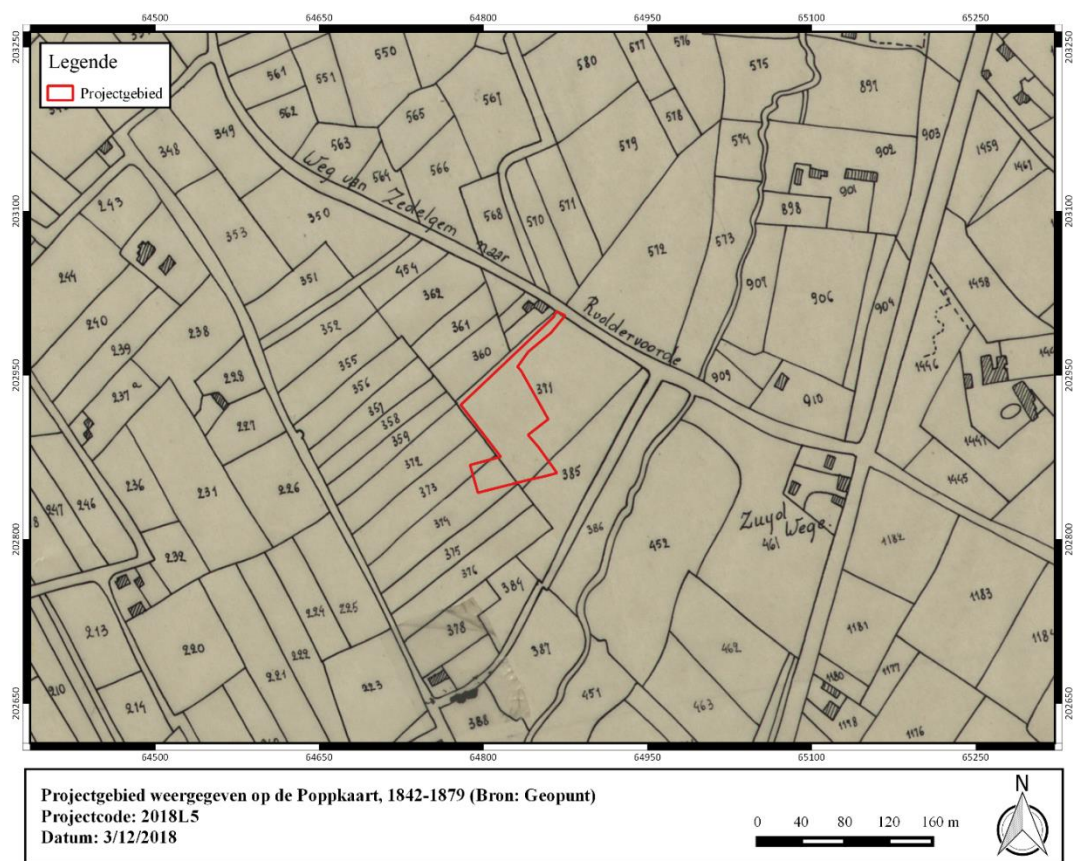
De 19^e eeuwse cartografische indicatoren geven een ongewijzigd beeld weer.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

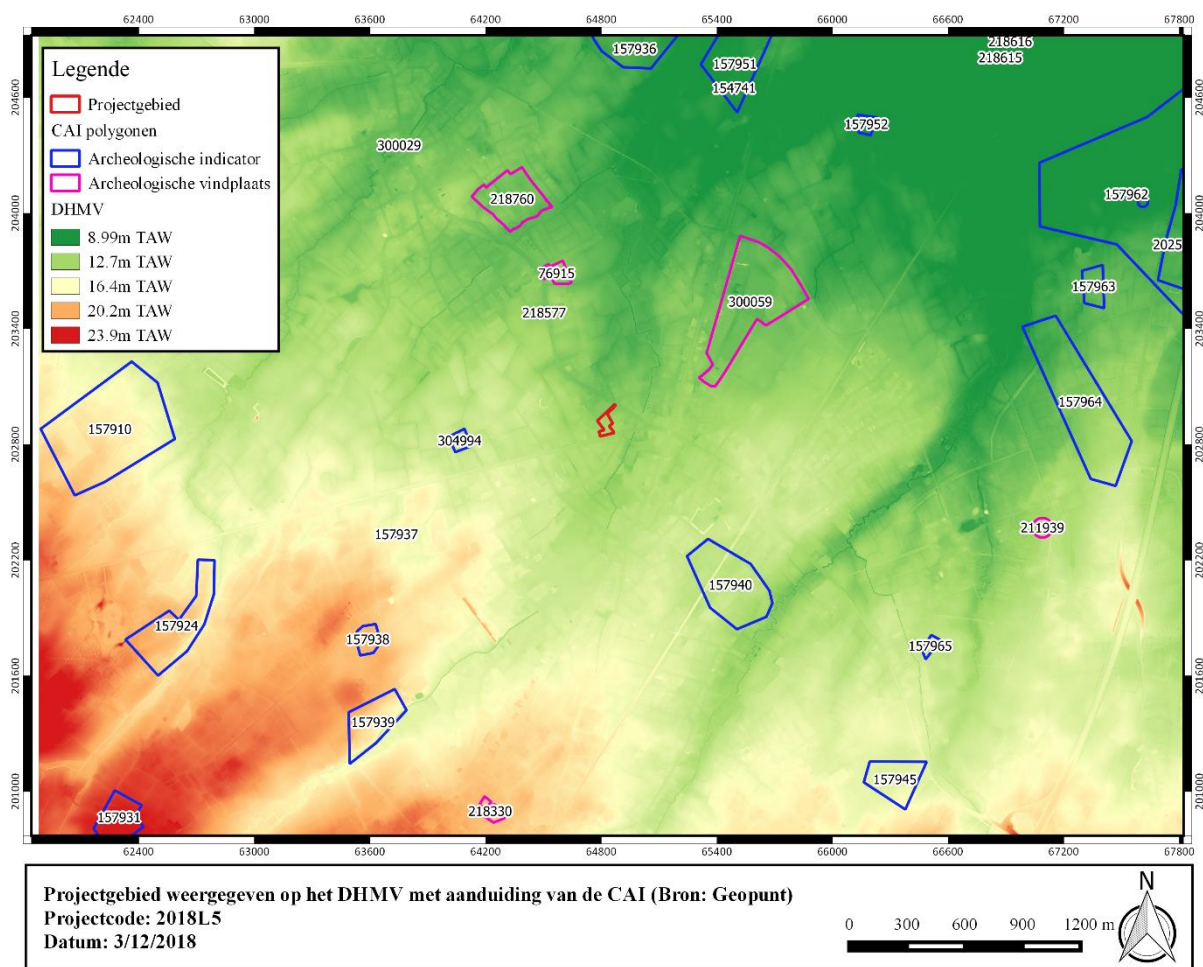

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ook in de ruime omgeving zijn vindplaatsen eerder schaars. Een 500-tal meter ten noordoosten van het plangebied, op de grens met de lager gelegen polders, werden bij onderzoek in 1999 resten van erfindeling en mogelijke gebouwen uit de Romeinse periode onderzocht en vondstmateriaal gerecupereerd. Ook werd er een vuurstenen afslag gerecupereerd (CAI 300059). Overige vindplaatsen gekend door archeologisch onderzoek in de ruime omgeving betreffen hoofdzakelijk resten van middeleeuwse en vroegmoderne landindeling waaruit middeleeuws aardewerk is gerecupereerd (CAI 76915 & CAI300029). Daarnaast zijn in de ruime omgeving meerdere, al dan niet circulaire, structuren herkend door middel van luchtfotografische prospectie op de hoger gelegen delen in de omgeving en langsheen de overgang met de poldervlakte. Ook werden bij metaaldetectie Franse geschutsmunitie aangetroffen uit de Eerste Wereldoorlog.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

76915	Mechanische prospectie (2006); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: De resten van opgevulde grachten en kuilen werden aangesneden. De grachten en kuilen, geconcentreerd aan de NW rand van het perceel, wijzen mogelijk op het feit dat men hier de rand van een nederzetting heeft aangetroffen. Late middeleeuwen: Aardewerk. Bron: VAN BESIEN E. 2006, Proefonderzoek aan de Groenestraat-Stadionlaan, Zedelgem (dossiernr. 06/226).
211939	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 meter 19de eeuw: Labyrint van het Otfrid type, met concentrische cirkels. De aanleg van het labyrint is wellicht te relateren aan de aanleg van de tuinen in de 19e eeuw. Bron: Lambrecht G. 2016: Labyrint Merkenveld, Doolhofpas (Zedelgem). Resultaten archeologische prospectie met ingreep in de bodem, archeologierapport, Brugge.
218330	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Negatief proefsleuvenonderzoek: enkel subrecente sporen. Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/4993
218760	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 meter Nieuwste tijd: recente vergravingen, grachten en drainage. Bron: Lambrecht G., Roelens F., Mikkelsen, J.H. 2015: Archeologisch onderzoek Fazantenstraat Zedelgem, Raakvlak rapport 2015/4, Brugge.
300029	Opgraving (2014); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Een weinig schervenmateriaal – Baksteenpuin - Haaks op de Plaatsebeek en parallel aan de Snellegemsestraat werd een ondiepe, 10 m brede gracht aangetroffen. Het terrein ten westen wordt doorsneden door enkele oost-west lopende greppels en een noord-zuid gericht karrenspoor. Ten oosten een grote 1,75m diepe kuil en een noord-zuid gericht karrespoor. Bron: DEWILDE M. en WYFFELS F. 2005, Archeologisch onderzoek in het centrum van Zedelgem (W.-VL.), in: Archaeologia Mediaevalis, Kroniek 28, p. 106.
300059	Mechanische prospectie (1999), Opgraving (1999); NK: 15 meter Steentijd: vuurstenen afslag

	Midden-Romeinse tijd: Verscheidene paalkuilen (afkomstig van bijgebouwen?), twee grachten met in één de resten van een schaal of kom in tin of koper en een opgevulde boomkuil met heel wat Romeinse aardewerkfragmenten. Late middeleeuwen: grachtstructuren.
--	--

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

304994	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Ca. 1850 is hier een site met walgracht gelegen. Omgrachting noch gebouwen zijn heden bewaard.
--------	---

Metaaldetectie

218577	Metaaldetectie (2018); NK: 15 meter 17de eeuw: oord, koper. diameter 25mm, massa 3.08gr. Joost Maximiliaan van Bronkhorst (1617-1662).
218615	Metaaldetectie (2017); NK: 15 meter 20ste eeuw: WOI vondsten: 20 Franse obussen
218616	Metaaldetectie (2017); NK: 15 meter 20ste eeuw: WOI vondsten: 12 Franse obussen.

Luchtfotografie

154741	Luchtfotografie; NK: 150 meter Onbepaald: Dubbele circulaire structuur.
157910	Luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: een gracht/greppel; mogelijk van een grafcirkel? – een oud wegtracé – oude en recentere kavelstructuren; grachten/greppels – 2 zones met kuilenconcentratie.
157924	Luchtfotografie; NK: 15 meter

	Bronstijd: een cirkelvormig spoor met 28m diameter kan toegeschreven worden aan een bronstijdgrafheuvel. Een kleiner circulair spoor van ongeveer 5m diameter is mogelijk ook een funeraire structuur. Er is nog een derde circulair spoor te zien, maar dit is vrij vaag Nieuwe Tijd: recentere kavelstructuren. Onbepaald: 2 kuilenconcentraties
157931	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: een mogelijk dubbele grafheuvel en 1 zeer vaag cirkelvormig spoor die mogelijk ook een grafcirkel is. (zie ook CAI154661). Onbepaald: kleine vierkante enclosure, zone met vlekken/kuilen, kuilenconcentratie.
157936	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: circulaire structuur, die waarschijnlijk een bronstijdgrafheuvel is (zie ook CAI 154852). Onbepaald: ronde vlek die mogelijk een waterput kan zijn, kuilen – brede gracht en enkele lineaire sporen (greppels/grachten)
157937	Luchtfotografie; NK: 15 meter 18de eeuw: wegtracé.
157938	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: kleine cirkel: mogelijk grafheuvel uit bronstijd of latere periode, maar interpretatie onzeker. Onbepaald: gebogen lineaire sporen.
157939	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: mogelijk restanten van een grafheuvel; het spoor is echter onderbroken, de interpretatie als grafheuvel is dan ook onder voorbehoud. Onbepaald: een min of meer gebogen wegtracé – over de hele zone: kuilen van antropogene oorsprong.
157945	Luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: kuilenconcentraties – 1 kuil die mogelijk kan geïnterpreteerd worden als een (zand)ontginningskuil.
157951	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: grafheuvel met dubbele concentrische gracht (zie ook CAI 154741).

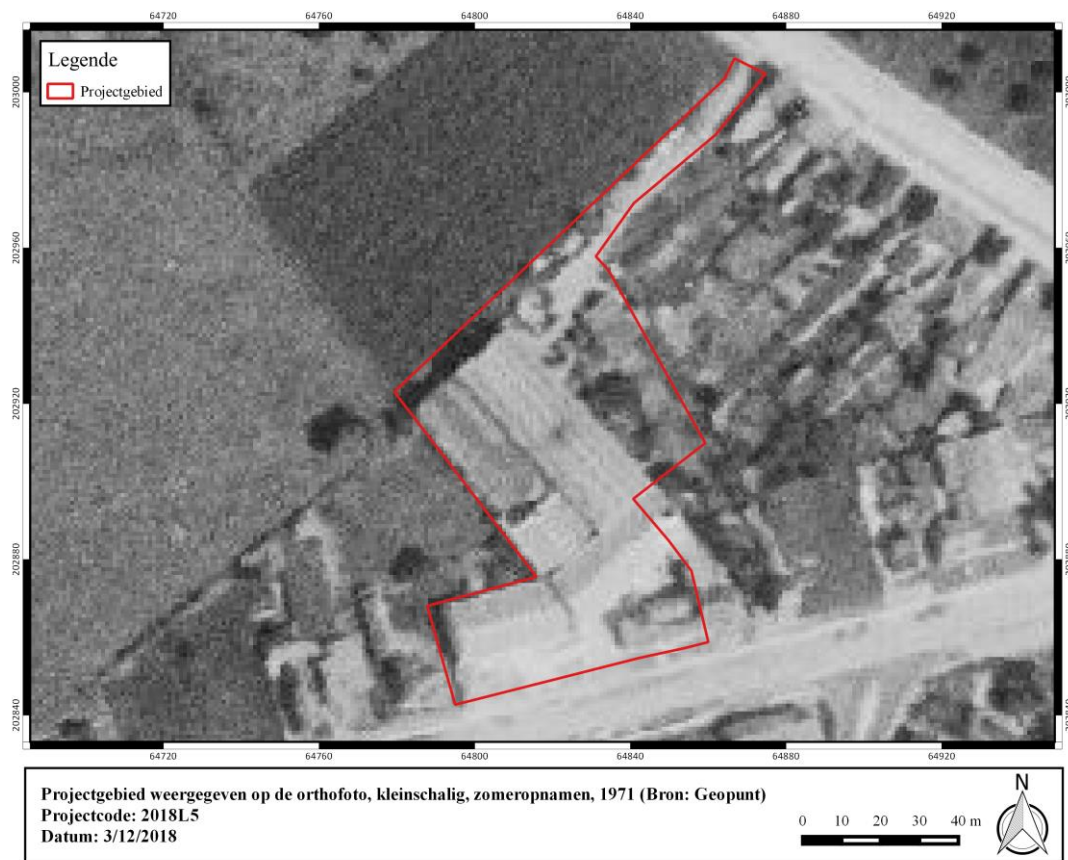
	18de eeuw: een wegtracé dat waarschijnlijk in verband staat met het 17de-eeuwse kasteel ter Loo. Onbepaald: hoekig lineair spoor mogelijk veroorzaakt door een gedempte gracht of greppel - 2 ovaalvormige kuilen die mogelijk kunnen gezien worden als ontginningskuilen – kuilenconcentraties.
157952	Luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: lineair spoor dat zeker teruggaat tot de Ferrariskaart – kuilenconcentratie.
157962	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: West van de Rijselsestraat: dubbele gebogen lijn die mogelijk een segment van een bronstijdgrafheuvel is. Oost van Rijselsestraat/zuid van Molendreef: 9 circulaire structuren, die allemaal kunnen gezien worden als bronstijdgrafheuvels (zie ook CAI 154742, 154743, 154744, 154745, 154746, 154747, 154748). Oost van de A17: mogelijke grafheuvel (zie ook CAI 154894).
157963	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: een duidelijk circulair spoor dat kan geïnterpreteerd worden als een grafheuvel. Onbepaald: lineaire sporen, mogelijk oude kavelstructuren – kuilenconcentraties en zones met vlekken/kuilen.
157964	Luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: Noordelijke zone: kuilenconcentratie, centrale zone: donkere kuil; een klein rechthoekig spoor; kuilenconcentratie, zuidelijke zone: kuilenconcentratie - centrale zone: vaag lineair spoor, vorm van halve cirkel, geen verdere determinatie mogelijk. Zuidelijke zone: 2 grachten.
157965	Luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: 2 parallelle grachten die duidelijk ouder zijn dan het recente kadaster. Mogelijk duiden deze grachten op een wegtracé. Dergelijke wegtracés kunnen zelfs teruggaan tot de Romeinse tijd.

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia.

Vanaf de orthofoto van 1971 tot deze van 2000-2003 is ter hoogte van het plangebied een omvangrijk gebouw waar te nemen met een oppervlakte van ca. 2630 m².

Tussen 2000-2003 en 2008-2011 wordt dit gebouw gesloopt en wordt de huidige winkelruimte gerealiseerd. Het Aldigebouw is tot op heden aanwezig en heeft een totale oppervlakte van ca. 1550 m². In de zuidoostelijke hoek van het projectgebied bevinden zich enkele huizen die in het kader van de geplande ontwikkeling worden gesloopt. Deze huizen zijn reeds waar te nemen op de orthofoto van 1971.

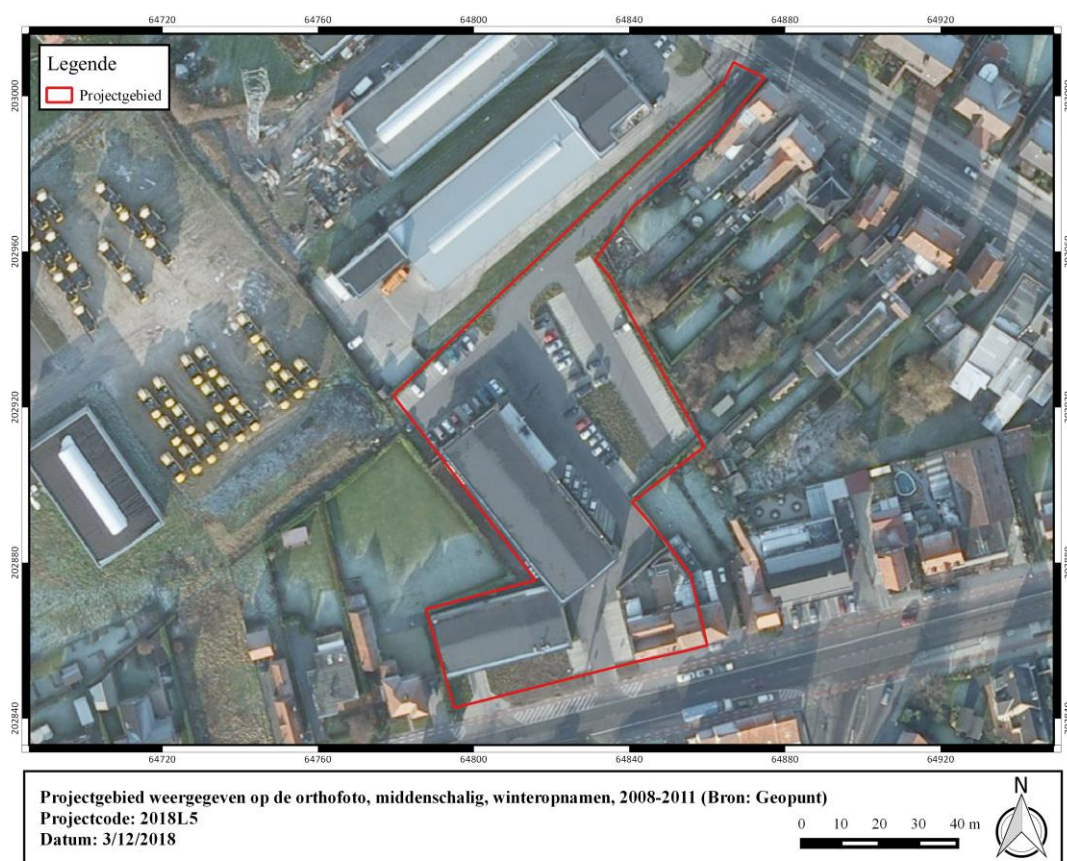
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

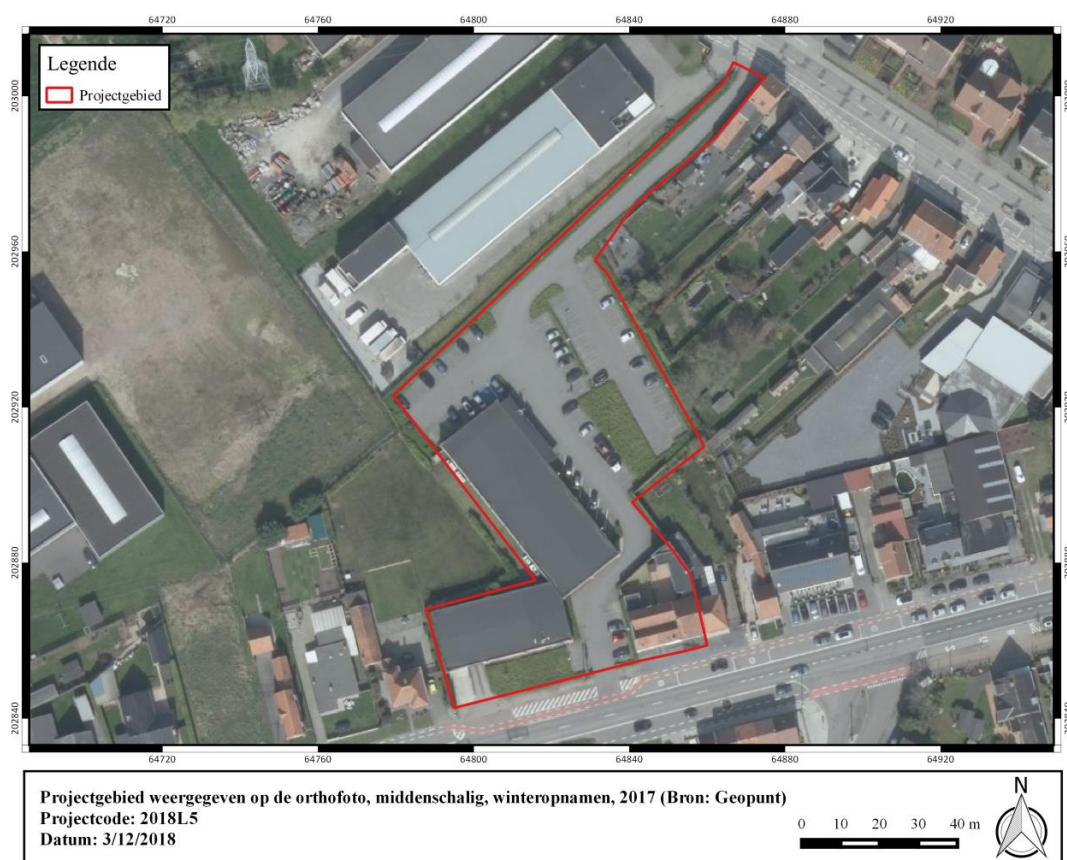
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de uitbreiding van een bestaand commercieel pand met bijhorende infrastructuur aan de Brugsestraat te Zedelgem. Het onderzoeksgebied is in totaal 6337 m² groot en is integraal bebouwd en verhard. De geplande uitbreiding omvat een nieuwbouw van ca. 513 m² en de heraanleg van de parking en riolering over een oppervlakte van ca. 910 m². De geplande werken bereiken een diepte van ca. 50 cm onder het huidige maaiveld, met uitzondering van de riolering die dieper wordt aangelegd.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profielopbouw waarbij de top bestaat uit eolische sedimenten van het laat-Pleistoceen en/of vroeg-Holoceen. Op het DHMV is zichtbaar dat het terrein zich bevindt op een uitloper van een getuigenheuvel op de rand van het alluvium van de Moubeek. Het terrein helt licht af van noord naar zuid. Gelet deze ligging op een hoger terrein op minder dan 100 m afstand van een watervoerend lichaam kan, conform de courante verwachtingsmodellen, gesteld worden dat er een verhoogde verwachting is inzake de aanwezigheid van gemeenschappen jager-verzamelaars. De bodemkaart geeft geen informatie met betrekking tot het sediment. Polygonen in de omgeving geven aan dat het sediment bestaat uit zand, waarbij mogelijk sprake is van een bewaarde podzolbodem (code Zch). Op de bodemkaart is de loop van de Moubeek duidelijk herkenbaar.

Historische en cartografische bronnen wijzen op een landelijk en open karakter van het plangebied. Op de Ferrariskaart is het terrein quasi integraal in gebruik als akker. Net ten noorden van het plangebied is een tweeledige hoeve afgebeeld. Deze hoeve is nog zichtbaar op de Atlas der Buurtwegen en de Popp-kadasterkaart. De orthofotosequentie geeft aan dat het terrein de voorbije decennia quasi integraal bebouwd is. Op de oudere luchtbeelden van begin de jaren '70 tot 2000 is duidelijk zichtbaar dat het gebouwenbestand op het terrein groter is dan de huidige situatie. Enkel centraal in het westen van het plangebied is nog een deel braakliggend terrein zichtbaar, dat met de ontwikkeling sinds 2000 is verhard. Hier zijn echter geen werkzaamheden gepland.

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ook in de ruime omgeving zijn vindplaatsen eerder schaars. Een 500-tal meter ten noordoosten van het plangebied, op de grens met de lager gelegen polders, werden bij onderzoek in 1999 resten van erfindeling en mogelijke gebouwen uit de Romeinse periode onderzocht en vondstmateriaal gerecupereerd. Ook werd er een vuurstenen afslag gerecupereerd (CAI 300059). Overige vindplaatsen gekend door archeologisch onderzoek in de ruime omgeving betreffen hoofdzakelijk resten van middeleeuwse en vroegmoderne landindeling waaruit middeleeuws aardewerk is gerecupereerd (CAI 76915 & CAI300029). Daarnaast zijn in de ruime omgeving meerdere, al dan niet circulaire, structuren herkend door middel van luchtfotografische prospectie op de hoger gelegen delen in de omgeving en langsheen de overgang met de poldervlakte. Ook werden bij metaaldetectie Franse geschutsmunitie aangetroffen uit de Eerste Wereldoorlog.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een trefkans in zowel vondsten- als sporenarcheologie. Echter gelet de beperkte oppervlakte van het plangebied, de onregelmatige vorm van de geplande werken, de relatief beperkte diepgang van het merendeel van de geplande werken en de vermoede mate van verstoring op basis van de orthofotosequentie is de kans zeer beperkt dat verder onderzoek nog tot enige kenniswinst leidt die enigszins in verhouding staat met de financiële kost.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2018

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

